

Subscriber

VilaWeb

Menú

AVUI'S NOTICIA: EDITORIAL | TOPONIMS CONFLICTIUS | FAD EMILI MONROZ | DALISA VITO | URBAN | JOC DE MIRP

PER QUÈ T'HAS DE FER SUBSCRIPTOR?

Perquè creieu en un periodisme que no us pren per ximple. Perquè sabeu que el periodisme és un combat que fem plegats. Us en donem deu raons ací

PAÍS · PAÍS VALENCIÀ

De València a Kíiv, Al-Quds o Constantinoble: quan el topònim mostra el conflicte

El canvi d'accent de València s'inscriu en una llarga tradició de manipulació política dels noms de lloc, que sol ser un indicatiu que hi ha un conflicte significatiu. Us n'expliquem cinc casos ben coneguts

Un cartell israelià disminuint el nom àrab de la ciutat i donant preminència a la transliteració en alfabet àrab del nom jueu de la ciutat

Redacció

21.12.2025 - 21:40

00:00

L'Ajuntament de València farà avui un pas més en l'intent de canviar l'accent del nom de la ciutat. La proposta, impulsada pel PP i Vox, substitueix l'accent obert per un accent tancat que no segueix la normativa de la llengua. El canvi haurà de ser aprovat encara per la Generalitat Valenciana, cosa que sembla que no serà fàcil.

Però això no és una disputa insòlita. Per tot el món, els topònims han estat terreny de batalla política, on cada lletra pot amagar un conflicte identitari, religiós o nacional. Repassem-ne cinc casos paradigmàtics.

El butlletí de la tertúlia proscrita

Rep al teu correu el pòdcast de La tertúlia proscrita

Fer-me'n
subscriber

1. Derry/Londonderry: el nom que delata la religió

El nom original de la ciutat irlandesa, avui sota domini britànic, era **Daire Calgaich**, que en irlandès antic significa “bosc de roures de Calgach”. Durant segles, la forma anglicitzada **Derry** va ser l'única denominació popular. El 1613,

el rei Jaume I d'Anglaterra va afegir el prefix "London" com a reconeixement a les companyies comercials londinenques que havien finançat la colonització protestant de l'Ulster. Així va néixer **Londonderry**, com a part de la plantació de l'Ulster, un projecte colonial destinat a establir una majoria protestant lleial a la corona anglesa en territori irlandès catòlic.

Oficialment, tant la ciutat com el comtat es diuen avui Londonderry. Tanmateix, el 1984, el consell municipal, de majoria nacionalista irlandesa, va canviar el seu nom de Londonderry City Council a Derry City Council. L'any 2015, el govern britànic va rebutjar una petició formal per canviar oficialment el nom de la ciutat a "Derry".

Els cartells de carretera en el territori del Regne Unit utilitzen Londonderry, mentre que els de la República d'Irlanda diuen Derry (o **Doire**, en irlandès). I és força habitual veure cartells amb el prefix London esborrat amb esprai pels nacionalistes.

En aquest cas, claríssimament, el nom que fa servir una persona o una institució revela immediatament la seva afiliació comunitària. Segons els sondatges, el 94% dels catòlics i nacionalistes irlandesos prefereixen Derry, mentre que el 79% dels protestants i unionistes britànics opten per Londonderry. Durant els Troubles (1968-1998), el moment de màxima violència política a la ciutat, pronunciar un nom o l'altre podia arribar a ser perillós. Avui, alguns mitjans fan servir la forma de compromís Derry/Londonderry o tot el sobrenom humorístic "Legenderry" per evitar d'haver-se de pos

**Fer-me'n
subscriber**

2. Istambul/Constantinoble: esborrar l'empremta grega

Fundada pels grecs com a **Bizanci** (Βυζάντιον) al segle VII aC, la ciutat va ser refundada per l'emperador romà Constantí I l'any 330 dC com a Nova Roma,

però aviat va ser coneguda com a **Constantinoble** (“la ciutat de Constantí”). Quan els otomans la van conquerir el 1453, no van canviar-ne oficialment el nom: els documents otomans empraven **Kostantiniyye**, la forma àrab de Constantinoble. El nom **Istambul** deriva de l'expressió grega medieval εἰς τὴν Πόλιν (*eis tin Pólin*), que significa “a la ciutat” o “cap a la ciutat”, una referència col·loquial que els habitants feien servir de feia segles.

Però el 28 de març de 1930, la República de Turquia va promulgar una llei que establia Istambul com a únic nom oficial i va demanar als països estrangers que deixessin d'emprar “Constantinoble” o qualsevol altra variant. El servei postal turc va deixar de lliurar cartes adreçades a “Constantinoble” i les retornava dient que no podia localitzar la ciutat a què es referia el remitent. Actualment, no hi ha cap llei que prohibeixi expressament dir Constantinoble, però el govern turc considera políticament incorrecte de fer servir aquest nom per referir-se a la ciutat en l'era otomana o posterior, tot i que històricament era el terme correcte.

Aquest canvi de nom formava part del projecte de Mustafa Kemal Atatürk de construir una identitat turca moderna, desvinculada tant de l'imperi otomà com de l'herència grega i bizantina. Constantinoble evocava l'imperi cristià ortodox i la presència grega a Anatòlia; Istambul representava la ruptura amb aquell passat. Per als grecs, que anomenen la ciutat Κωνσταντινούπολη (Konstantinoúpoli), el canvi de nom simbolitza la pèrdua del seu patrimoni mil·lenari i l'intent d'esborrar-ne la presència, malgrat que encara hi ha una comunitat minoritària grega que roman a la ciutat. Anecdòticament, a de futbol grega hi participa un equip amb el nom d'AEK (Unió Atlètica Constantinoble) format per descendents dels grecs de la ciutat i que té l'estadi a Atenes.

Fer-me'n
subscriber

3. Ierushalaiim/Al-Quds: tres religions, dos noms, un conflicte

El topònim de **Jerusalem** potser és el més carregat de simbolisme del món. En hebreu, **Ierushalaiim** (ירושלים) és un nom que podria derivar d'una arrel semítica que significa “fundació de pau” o del nom del déu cananeu Xalem. En àrab, **Al-Quds** (القدس) significa “la santa” o “el lloc sant”, derivat de l'expressió Bayt al-Maqdis (“casa del santuari”). Per als jueus, és la ciutat del temple de Salomó; per als cristians, el lloc de la crucifixió i resurrecció de Jesús; per als musulmans, la destinació del viatge nocturn del profeta Mahoma i l'emplaçament de la mesquita d'Al-Aqsa.

Però el govern israelià ha establert que el nom àrab oficial als cartells de carretera ha de ser **Urshalīm** (أورشليم), que esborra el topònim àrab de la ciutat i el substitueix per una transliteració tradicional de l'hebreu Ierushalaiim, amb Al-Quds, el nom real en llengua àrab, relegat entre parèntesis: أورشليم (القدس). I, de fet, en un pas que va més enllà, aquests darrers anys, alguns cartells nous han eliminat del tot Al-Quds i solament hi ha deixat **Urshalīm**. Per als palestins, Jerusalem oriental (Al-Quds Al-Sharqiya) ha de ser la capital del seu futur estat.

En aquest context, el nom que es fa servir reflecteix clarament quina narrativa es reconeix. Israel es va annexionar Jerusalem oriental el 1967 i el 1980 va proclamar la ciutat “una i indivisible, capital eterna d'Israel”. Les Nacions Unides consideren il·legal aquesta annexió i reconeixen Jerusalem Oriental com a territori palestí ocupat. En aquest context, emprar Al-Quds és afirmar l'existència d'una Jerusalem àrab i palestina mentre que solament fer servir Ierushalaiim o la seva transliteració a l'àrab és negar-la. La comunitat internacional, prudentment, sol emprar Jerusalem en anglès.

**Fer-me'n
subscriber**

4. Bratislava/Pressburg/Pozsony: inventar una capital

L'actual capital d'Eslovàquia va tenir molts noms segons qui la governava:

Posonium en llatí, **Pressburg** en alemany, **Pozsony** en hongarès i **Prešporok** en eslovac. Durant segles va ser una ciutat multilingüe, amb majoria alemanya fins ben entrat el segle XIX. Entre el 1536 i el 1783, va ser la capital del Regne d'Hongria, quan Buda era ocupada pels otomans, i onze reis hongaresos van ser coronats a la catedral de Sant Martí.

El 27 de març de 1919, pocs mesos després de la creació de Txecoslovàquia, la ciutat va rebre oficialment el nom de **Bratislava**. Aquest nom, que pràcticament ningú no feia servir abans, va ser creat artificialment a partir d'una interpretació errònia del filòleg Pavel Josep Safarik, que va confondre el nom medieval *Braslav* amb *Bratislav*. Originalment, es va proposar el nom Wilsonov o Wilsonstadt en honor del president nord-americà Woodrow Wilson, però es va preferir un nom d'arrel eslava.

El canvi de nom va ser un acte fundacional del nacionalisme eslovac. El 12 de febrer de 1919, les tropes txecoslovaques van ocupar la ciutat, majoritàriament germanoparlant i magiaroparlant, i van disparar contra manifestants que protestaven per la incorporació a Txecoslovàquia, amb sis morts o vuit segons les fonts. El nou nom Bratislava esborrava els segles d'herència alemanya i hongaresa i afirmava que aquella era, d'aleshores ençà, una ciutat eslava. Els hongaresos encara avui anomenen la ciutat Pozsony i la consideren part del seu patrimoni històric, i els eslovacs mateixos solen referir-s'hi com a Pressburg, quan parlen del passat.

5. Kíiv/Kíev: quan escriure bé és un acte de solidaritat

Durant segles, la capital d'Ucraïna va ser coneguda internacionalment formes derivades del rus: Kiev, en la majoria de casos. Aquesta translit **Fer-me'n** **subscriber** reproduïa la pronúncia russa (Киев), imposada durant l'imperi rus i la Unió

Soviètica. En ucraïnès, la ciutat s'escriu Київ i es pronuncia aproximadament “Kíiv”, amb dues is i l'accent a la primera síl·laba.

L'any 1995, el govern ucraïnès va establir oficialment **Kyiv** com la transliteració correcta a l'alfabet llatí. El 2018, el Ministeri d'Afers Estrangers ucraïnès va llançar la campanya #KyivNotKiev per convèncer els mitjans i les organitzacions internacionals d'adoptar la forma ucraïnesa. Amb poc d'èxit fins a la invasió russa del país. En aquell moment, i molt de pressa, la major part de mitjans de comunicació del món va adoptar Kíiv com una forma de solidaritat i reconeixement de la nació ucraïnesa.

De manera que avui escriure Kíev és reproduir una forma russa imposada durant segles de dominació imperial mentre que escriure Kíiv és reconèixer la sobirania, també lingüística, d'Ucraïna.

El topònim com a camp de batalla

De Derry a Kíiv, doncs, passant per Istanbul, Jerusalem o Bratislava, la lliçó és clara: el nom d'un lloc no és mai innocent. Cada topònim porta inscrita una història de conquestes i resistències, d'imposicions i reivindicacions. Canviar un nom –o un simple accent– és un acte polític que afirma qui té el poder de definir la realitat.

I el cas de València s'inscriu en aquesta tradició. L'accent obert [è] és la forma normativa establerta per l'AVL, la institució estatutària competent, i per la filologia. Substituir-lo per un accent tancat [é] no és una qüestió filològica, sinó ideològica: és un intent de crear una “llengua valenciana” artificialment separada del català. I, tal com demostren els casos que hem repassat, batalles pels noms no són mai trivials. Darrere cada lletra, hi ha un cor que espera ser reconegut –o esborrat.

Fer-me'n
subscriber

VilaWeb, amb tu, és més que un diari

VilaWeb és una comunitat de milers de persones que volem una premsa lliure i independent per als Països Catalans.

I tu en pots formar part des d'avui.

per només

75€

l'any

SEU VALÈNCIA

VALÈNCIA

5 COMENTARIS

COMENTEU

RECOMANEM

'La tertúlia proscrita': Lloguers inassumibles i cada vegada més gent vivint al carrer

Carta als Reis: demanem llibres!

Jana Montllor: “No va ser fàcil fer el dol d’una persona que tothom coneixia molt i jo no”

Albert Pla i Peyu: “Treballem i hem de mantenir els de sota? Home...”

Terratrèmol a Andorra: arriba al TC un nou jutge lligat a l'ala més dura del PP

Fer-me'n
subscriber

Grip, covid o refredat? Les diferències clau per a saber què ens hem encomanat

Deu frases per a desitjar bon Nadal en català

No totes serveixen: com identificar si la balisa V-16 que compreu serà vàlida a partir del 2026

EN QUÈ CREU VILAWEB?

VilaWeb existeix per a donar veu a la gent dels Països Catalans, amb la voluntat de servir d'instrument de control del poder, des de la defensa dels valors progressistes, lluitant pel bé comú, per la llengua catalana, per la llibertat i la cultura.

SABER-NE MÉS

SEUS DE LA REDACCIÓ

Barcelona
C. Ferlandina, 43
08001 Barcelona
934 426 439

València
C. Sant Ferran, 12
46001 València

[Qui som](#) [Publicitat](#) [Avís legal](#) [Política de privadesa](#) [Política de galetes](#) [Còpia i distribució](#)
[Contactar](#)

© Partal, Maresma i Associats SL

**Fer-me'n
subscriber**